

Корекційні вправи та ігри для дітей з особливими освітніми потребами

Джерело: 1. Інклюзивно-ресурсний центр"
2. Видавнича група ОСНОВА

Вашій увазі представлені зразки універсальних завдань, що можна використовувати у роботі з молодшими школярами з ООП різних категорій.

Вправи для розвитку моторики і уваги.

1. Вправа «Повтори за мною». Дитина повинна по інструкції: а) протягнути руки вгору, вниз, направо, наліво (якщо не знає «направо», «наліво», то «на вікно», «на двері»); б) показати витягнутою рукою на названий предмет (вікно, стіл, книга і т.д.); в) намалювати крейдою (олівцем) круг (паличку, хрестик) вгорі, внизу, праворуч, ліворуч дошки (зошита).
2. Вправа «Який я сильний». Вправа для пальців рук: розчепірити пальці, стиснути кулак – розтиснути; з стиснутого кулака по черзі випрямляти пальці.
3. Скачувати з пластиліну кульки, змійки, ланцюжки.

4. Вправа «Допоможи». Перекладати дрібні предмети (кульки) із однієї коробки в іншу. Зібрати розсіпані на підлозі дрібні предмети в коробку.
5. Вправа «Я майстер». Проколювати товстою голкою дірочки в товстому папері.
6. Вправа «З'єднай». Крейдою на дошці або олівцем на аркуші паперу ставлять дві крапки, дитина повинна пальцем провести лінію, що їх сполучає (крапки даються в різних напрямках)
7. Вправа на рівновагу. Дитина повинна: а) пройти по накресленій лінії (пряма, круг, хвиляста); б) пробігти по дошці, несучи який-небудь предмет.

Вправи для розвитку пам'яті та уваги

1. Вправа «Швидко назви». Дорослий показує дитині картинки і швидко їх прибирає. Дитина повинна по пам'яті назвати, що бачив.
2. Кілька разів вдаряють по долоні або олівцем об стіл. Дитина повинна сказати, скільки разів.
3. Вправа «Повтори за мною». Проводиться ритмічний стукіт (паличкою об стіл). Від вихованця вимагається повторити його.
4. Вправа «Покажи». Виконується який-небудь рух. Дитина по пам'яті повинна його повторити.
5. Вправа «Не помились». Дитині зав'язують очі, вихователь торкається його. Дитина повинна визначити скільки разів до нього торкнулися.

Вправи для визначення кольору, форми, величини

1. Показується якась фігурка з кольорової геометричної мозаїки (ромб, круг, трикутник). Дитина повинна вибрати таку ж за формою (по кольору).
2. Показується певна фігурка (з тієї ж мозаїки), а потім вона прибирається. Дитина по пам'яті повинна підібрати таку ж.
3. Розкладання різнокольорових кульок, кружечків, паличок в кучки по кольору.
4. Складання різних пірамідок.

5. Будування ланцюжком кубиків однакового розміру і одного кольору. Будування кубиків різної величини в ряд за принципом поступового зменшення розміру кожного наступного кубика.
6. Виставляють однорідні предмети різного розміру (грибочки, човники, ляльки і т.д.). дитині пропонують показати найбільшу – найменшу.
7. Розкладаються різні предмети контрастних кольорів. Дитині пропонують відокремити предмети одного кольору від предметів іншого кольору. Потім вчать правильно називати ці кольори; поступово вводять нові. Шляхом вправ на різних предметах, групуючи їх і називаючи колір, дитина навчається правильно розпізнавати і називати кольори. Можна використовувати намистинки, кульки, мотки ниток, смужки паперу, палички, прапорці, ґудзики, предмети, зроблені з пластиліну (кульки, ковбаски, яблучка) і т.д.

Корекційні вправи для неспокійних дітей

Для неспокійних, імпульсивних дітей доцільно заняття чергувати зі спеціальними вправами, які вимагають спокою і самовладання. Ці вправи можуть бути наступними:

1. Посидіти спокійно 5-10-15 секунд.
2. Посидіти мовчки, закривши руки за спину.
3. Повільно мовчки проводити рукою по краю стола.
4. Тихо встати і сісти.
5. Тихо пройти до вікна (до двору), повернутися на своє місце і сісти.
6. Тихо підняти і опустити книжку (можна кілька разів).

Корекційні вправи для досягнення відповідної швидкості рухів

Ці вправи доцільно проводити з інертними, малорухливими дітьми.

1. Прибрати зі столу руки швидко по команді.
2. Швидкі рухи рук по команді (підняти руку, простягнути в сторону і т.д.).
3. Швидко постукати по столу 3,4,5 раз.

4. Швидко вийти з-за столу, сказати своє ім'я (або вік, або адресу) і сісти на місце.
5. Швидко підняти якийсь предмет (попередньо дорослий його упускає).
6. У швидкому темпі називати показувані предметні картинки.

Корекційні ігри Гра «Що змінилось?»

1-й варіант. Перед дитиною ставиться іграшковий автомобіль, у нього садять декілька котиків (3-4). Дитині пропонується уважно подивитися і запам'ятати. Потім вона повинна закрити очі. Один котик приймається. Відкривши очі, дитина визначає, що змінилось.

2-й варіант. На стіл ставляться два кубики (червоний і зелений). Дається вказівка: «Подивись уважно і запам'ятай. Тепер закрій очі». Ставиться ще червоний кубик. Дитина повинна визначити, який кубик добавився або що змінилось. Цю гру можна широко варіювати, використовуючи різні іграшки та предмети. Гра розвиває увагу, спостережливість, пам'ять.

Гра «Маленька господиня» Мета гри – розвиток у дітей навичок самообслуговування, формування уміння слухати інструкцію (вказівку) і виконувати її. Використовуються іграшкові лялькові меблі, посуд. Дитині пропонується обставити кімнату. Дається одна вказівка, дитина її виконує. Після цього дається інша вказівка. Наприклад: «Поставити шафу, диван, стіл, стільці» і т.п. «Посади ляльку. Дай їй тарілку. Налий туди борщ. Погодуй її. Прибери посуд. Поклади ляльку спати» і т.п. (кожного разу виконується тільки одна дія). Цю гру можна використовувати і для розвитку мовлення. Дитина повинна розповідати про те, що вона робить. Наприклад: «Я саджу ляльку. Я даю їй тарілку. Наливаю їй борщ. Я годую ляльку.» і т.п.

Ігри із будівельним матеріалом

1. Дитина будує за показом або по словесній інструкції. За показом. Дорослий кладе кубик. Дитина повинна зробити те ж саме. На цей кубик кладеться інший. Дитина виконує цю ж саму дію. По словесній інструкції. Дорослий мовою регулює дії дитини. «Візьми червоний кубик, біля нього постав такий же» і т.д. Деякі діти добре підпорядковують свої дії словесній регуляції і таким чином

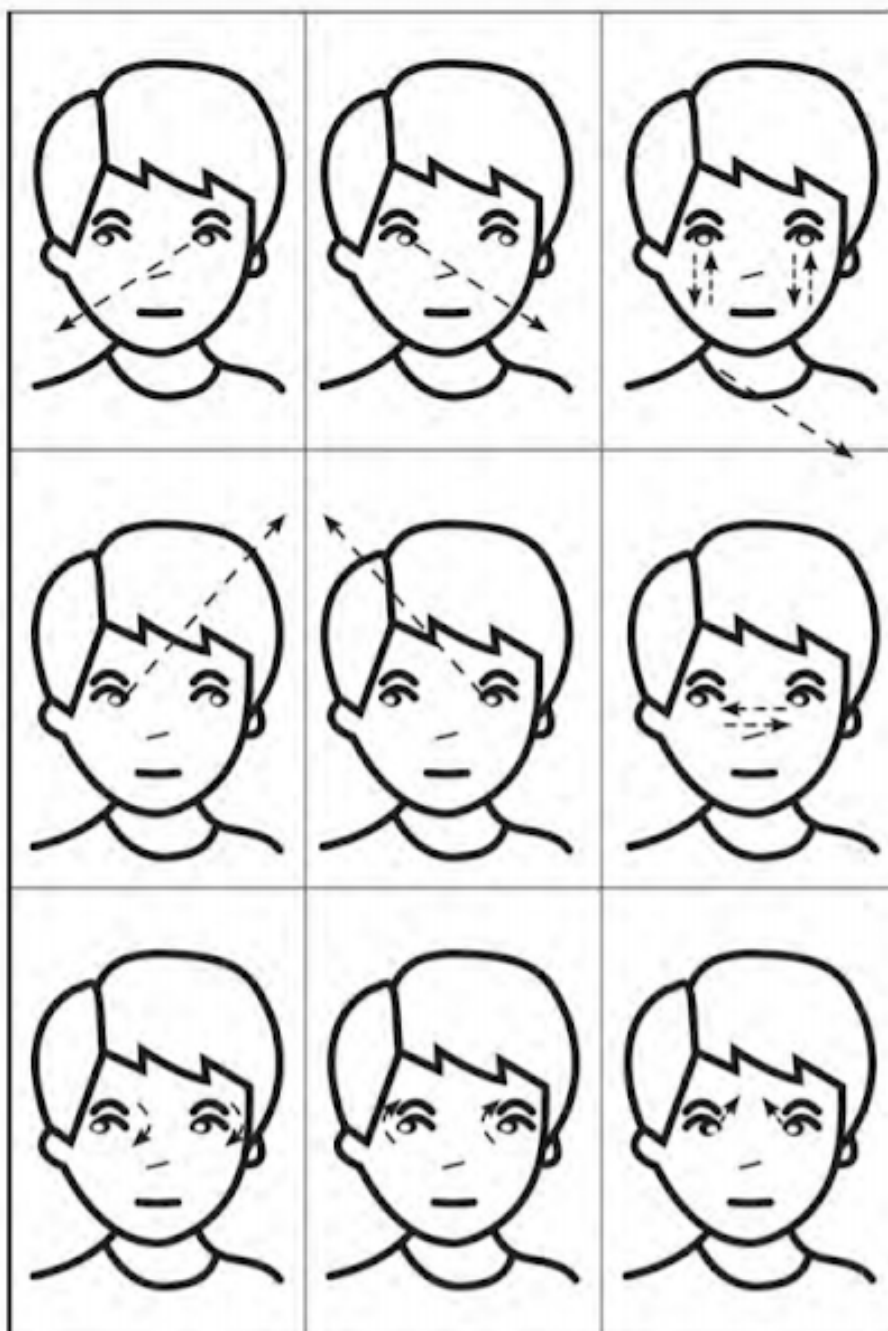
вчатися виконувати багато завдань. Діти краще будують за показом, наслідуючи кожну дію.

2. Дитина будує за зразком. Цей вид діяльності більш складний. Подається нескладний зразок і пропонується: «Побудуй таку ж саму лавку» («хатинку», «садок» і т.д.). Якщо дитина не може виконати завдання самостійно, слід їй в цьому допомогти.
3. Дитина будує за власним задумом. Але якщо навчити їх будувати декілька «об'єктів», вони з цікавістю будуть це робити в подальшому по пам'яті самостійно і отримувати задоволення від гри.

Цікавими, практично зорієнтованими універсальними навчальними завданнями з розвитку мовленнєво-мисленнєвої діяльності є такі, де учень (учениця):

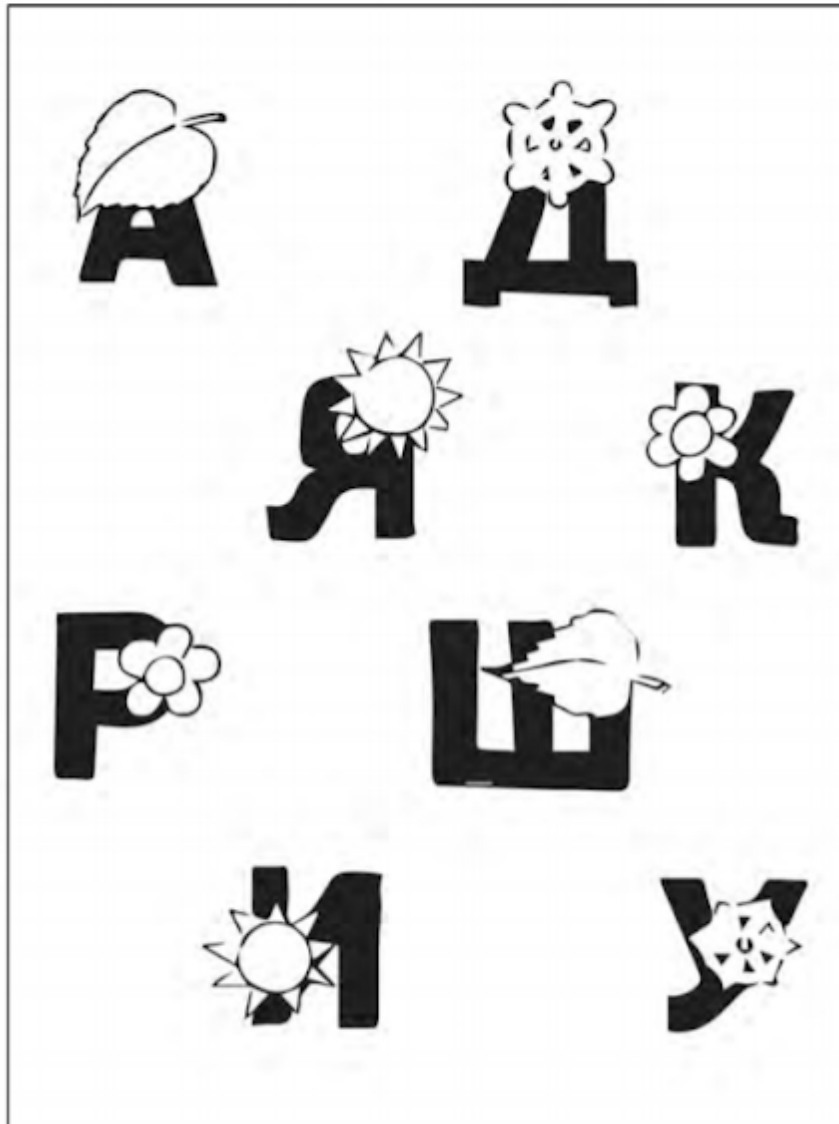
- за наслідуванням, фотографіями, смайликами, відеофрагментами, вербальною інструкцією виконує вправи мімічної та зорової гімнастики;

Зорова гімнастика

- впізнає частково закриті букви;

Дидактична вправа «Буквені схованки»
Назви, які букви «сховалися». Як ти гадаєш, яку пору року вони відвідали? Як ти здогадався(-лась)?

- знаходить, впізнає та називає букви у незвичному розташуванні, як складову предметних зображень;

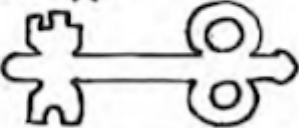
Дидактична вправа «Знайди букви»

- із букв, запропонованих в розкид (4–5), складає назву зображеного предмета, визначає «зайву» букву, записує слово у клітинки;

Дидактична вправа «Склади слово»

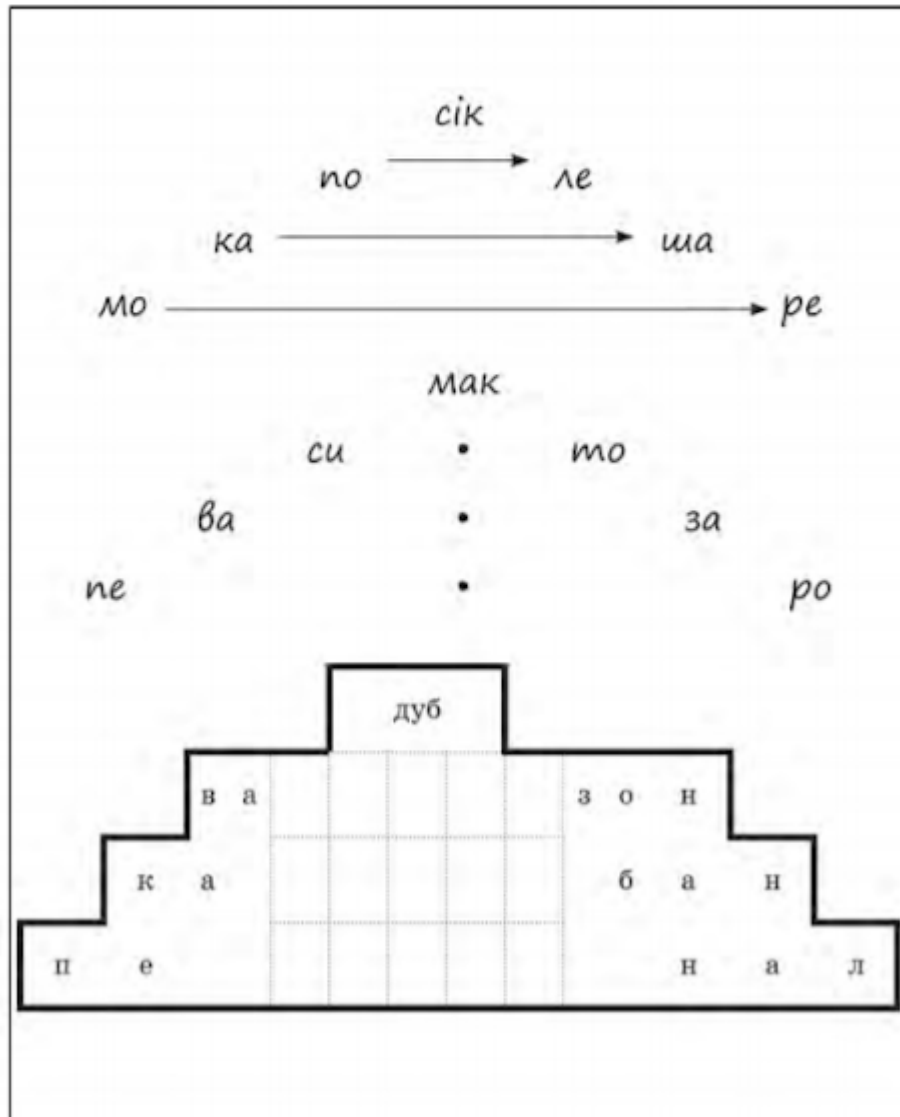
Із-поміж запропонованих літер склади слово-назву зображеного предмета, запиши у клітинки. Яка буква виявилася зайвою?

У Р А Б И □ □ □ □	Б Г К Р И □ □ □ □
Ч Ю Т К Л И □ □ □ □ □	Ж Р А Б А К □ □ □ □ □
К С О В Н І □ □ □ □ □	У Г В Р Ш А □ □ □ □ □

- із двох складів, розташованих на певній відстані, утворює та читає слова;

Вправа «Пильні очі»

Не повертаючи голови, складай зі складів слова.

- за вербальною інструкцією виконує проби Хеда;

Проби Хеда

Педагог і дитина сидять одне навпроти одного. Дитина повторює за вчителем спочатку одно-, а потім дворучні проби. Те, що виконує педагог лівою (правою) рукою, вона повторює дзеркально, тобто правою (лівою) рукою»

- читає окремі «чарівні» слова (речення, міні-тексти) зліва направо, а потім справа наліво; помічає, що прочитані слова та їхня послідовність залишилися незмінними;

Вправа-озвага «Читати цікаво — хоч лівоуч, хоч праворуч»
Спочатку прочитай рядок зліва направо, а потім — справа наліво.
Чи помітив(-ла) ти, що прочитані слова та їхня
послідовність залишилися незмінними?

ДІД БІБ ОКО ТУТ ПІП КОК

АЛЛА ЗАРАЗ КОРОК ПИЛИП

Я — ЛЯЛЯ ОН І КІНО КОЗАК З КАЗОК

Я НЕСУ ГУСЕНЯ А В ЯРУ КУРЯВА

ДЕ ПОМИТИ МОПЕД?

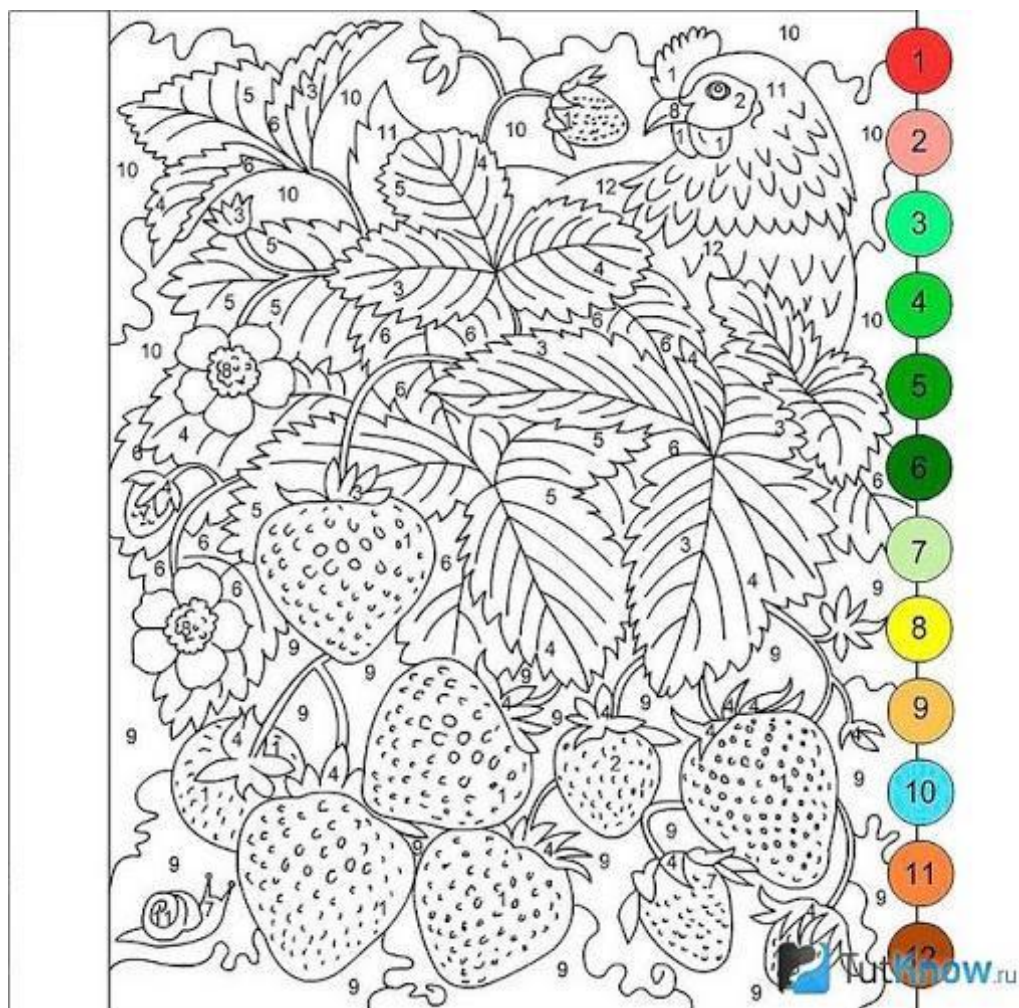
І ЩО САЛО? ЛАСОЦІ!

Козі — віл і візок,
Коню — віз і в'юнок,
Козубу — бузок.

На ринок дід Кониран
Сіно ніс,
Курка — біб, а крук —
Си і рис.
Кіт утік.

В. Лучук

- читає слова, розфарбовує картинку у різні кольори відповідно до номерів;

- вміє вибрати зайве;

Послухай слова. Визнач зайве. Поясни.

- Осінь, зима, літо, березень.
- Дівчинка, тато, син, сестра.
- Лютий, середа, травень, грудень.
- Двері, вікно, паркан, дах.
- Хліб, кефір, йогурт, морозиво.
- Плюс, мінус, дорівнює, буква.
- Читати, мити, писати, лічити.
- Василько, Оксана, Кондратенко, Іванко.
- Веселий, короткий, високий, товстий.
- Собака, коза, баран, тигр.

- читає оповідання (вірші) з малюнками-вставками, прогнозуючи узгодження слів у числі та відмінку;

* * *

В одному жив колючий .

Одного разу прийшли в ліс . Катруся побачила їжачка, торкнулась

і . Дівчинка поколола . А їжачок

накрився і швидко сховався

в .

* * *

Настало літо. На небі світить
яскраве . У траві квітнуть .
Над ними літає . А на плаває
 з .

На галявині гуляють . Лара
назбирала цілий із та букет
. Юрко сидить на березі річки.
У нього . Юрко ловить
для свого . В Іри є ,
і . Вона малює. Як гарно влітку!

- розшифровує ребуси з використанням букв і цифр;

Дидактична гра «Вігадайко»

7я	сЗжр1на	
40А	100вп	А голо
А сли	А тра	А коро
А к	ок М	ко ва

- вибирає поміж запропонованих варіантів фігур потрібну і вставляє її в порожню клітинку, пояснює свій вибір;

Догіко-математична гра «Заповни квадрат»

- використовуючи опорну частину у вигляді односкладового слова, читає слова;

Дидактична гра «З одного слова — кілька»

КАР	туз
	лик
	ета
	низ
	ась
	тина
	пати
	топля

БАР	с
	ан
	жа
	ви
	ліг
	абан
	вінок
	барис

- читає віршовані мініатюри, закреслюючи кілька (2) «зайвих» букв;

Дидактична вправа «Закресли зайві букви»

Нра дреревжах вришеньрки,
У тражві сжунрички.
Сжонречко із вришринжи
Нрам цілжує лричка.

В. Паронова

Хмариника деружить з деощиками,
Кевітика диружить з горищикоме,
Веітериець — з лиситочеком,
Береижоки — з місеточиком.
Жеабенятико — з річиною,
А я дериужу з сеситеричекою.

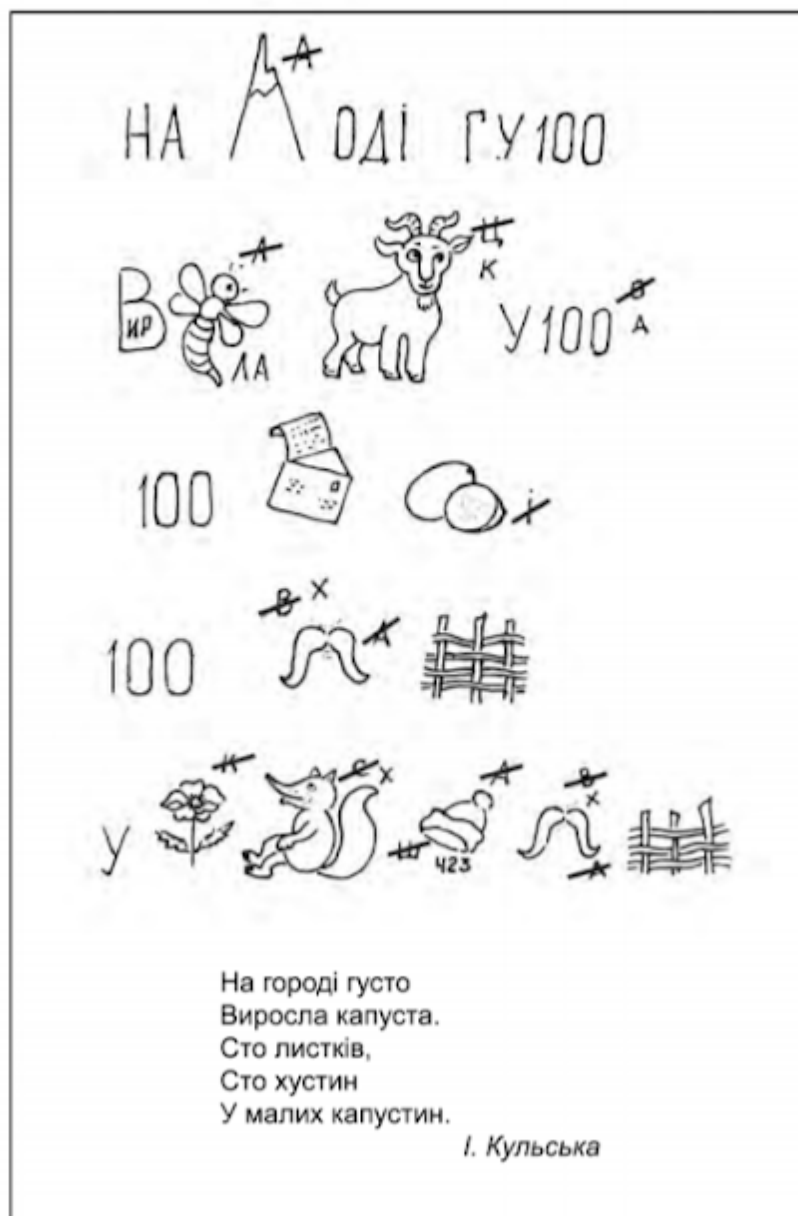
О. Богемський

Расно-взрансці
В серседзу
Присгнавз
Псрокіпз чсередзу.
А ксоровзи
В чсередзі —
Рябзі, чорсні та срудзі.

Грицько Бойко

- відгадує ребуси, об'єднані у віршовану мініатюру (прозовий міні-текст).

Дидактична вправа «Чи зможеш прочитати?»

- розв'язує логічні задачі:
- з оперуванням лише одним судженням з метою розкриття в ньому знань, що містяться в прихованому вигляді (Сергійко вищий за Ігоря. Хто нижчий?);
- з оперуванням двома судженнями з метою вироблення нового змісту (Олег нижчий від Андрійка. Андрійко нижчий від Миколки. Хто найвищий?).

Отже, використання зазначених видів допомоги та ігрових завдань сприятиме подоланню у дітей з особливими освітніми потребами первинних, а також попередженню появи вторинних порушень

мовленнєвого (дисграфії, дислексії, дизорфографії) та пізнавального розвитку.